

Kiadóhivatás árak:
 Egyszerre 8 kor., félévre 4 kor.,
 negyedévre 2 korona.
 Egyes esem. ára 16 fillér.
 Hirdetők másként csak szerint.
 A lap megjelenik minden vasárnapon.
 Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák u. 8.
 Hozzá a lap szellemi részét illetően
 közlemények küldendők.
 Az értekezések visse nem adunk.

Kiadóhivatal: István-utca 9.
 Hozzá a lap anyagi részét illetően közle-
 menyek az értekezések küldendők.
Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL

PESTMÉGYE SZABADELVŐ KÖZÖNSEGÉNEK HETILAPJA.

Felhívás előfizetésre.

Lapunk, a „Közérdek” f. évi augusztus hó 1-én kilenczedik évfolyamának harmadik negyedébe lépett s a mily szerényen és öntudatosan tekinthet vissza múltjára, ép oly szerényen és bizalommal tekint a jövőbe.

Két kötelességet vállalt a múltban magára s ezt a két kötelességet lelkiismeretesen fogja a jövőben is teljesíteni.

E két kötelesség: **a tárgyilagos igazság s a valódi szabadelvűség hirdetése.**

Két ezél tüzött ki maga számára a múltban s két ezélnek az elérésére szenteli minden erejét a jövőben is.

E két ezél: **a község és a társadalom egészséges fejlődésének az előmozdítása.**

E két kötelességet teljesítve, e két ezél felé törekedve, a „Közérdek” mindenkor és mindenkivel szemben megtartotta a jó ízlésnek, a tapintatnak s az irodalmi műveltségnek a hangját, s ezt a jövőben sem fogja megváltoztatni. Eppen azért Ujpest lakosainak csak olyan érdekeiért emeli fel szavát, amelyek jogosak, méltányosak s a közös érdekeibe nem ütköznek; s éppen azért a kellő értékre szállít le minden jogtalan igényt, minpen érdek segíté tényleg s igaztalan eljárást!

A „Közérdek” tehát csak azon polgártársaknak a támogatására számít, kik az igazságnak és a valódi szabadelvűségnek, a műveltségnek és a valódi testvériségnek a barátjai és hívei. Ezek támogatását és pártfogását kérjük az alkalmal is midőn új előfizetést nyitunk.

Lapunk előfizetési ára: **egy évre 8 kor., fél évre 4 kor., három hónapra 2 kor.,** mely összeg a lap kiadóhivatalában **Fuchs Antal és József** könyvnyomdájába **Ujpest, István-utca 9. szám** küldendő.

Hazafias fizetéssel:
 a „Közérdek” szerk.- és kiadóhivatala.

Két apostoli király!

Negyvenkilenc apostoli királynak van már a magyar nemzet történetének lapjain a neve felírva.

Az első Szent István volt!

A negyvenkilenczedik I. Ferencz József.

Szent Istvánnak nyolczszázhatvanhat év előtt tetemmé vált jobb kezét egyházi körmenetben tiszteljük **holnapulán!**

I. Ferencz Józsefnek hetvenötödik születésnapját ünnepeljük gondolatban, érzésben, nemes férfias, hű ragaszkodással **ma!**

Szent István alkotmányt adott a magyar nemzetnek s az európai államok sorába emelte Magyarországot!

I. Ferencz József a legalkotmányosabb királyunk szakított tizenhárom Habsburg-házi elődjének jogait esor-bító politikájával, visszaállította alkotmányunkat, s uralkodása alatt — újjászülötte a magyar állam.

Bölcs és nagy király volt az első apostoli királyunk!

Bölcs és nagy király a negyvenkilenczedik is!

Szent-István bölcsességének köszönhetjük, hogy ezer évet meghaladó történeti múltra tekinthetünk vissza!

Első Ferencz Józsefnek köszönhetjük, hogy egy újabb ezer évről a biztos alapjait lerakhatjuk.

A nagy latin népek, nemzeti és állami létezésüknek területi, uralmi formáját vulkanikus kitörések kíséretében foly-

ton változtatták. Európa térképét, a nemzet gyilkos katasztrófákkal terhes, zivataros századok nagyon sűrűn átforgalmazták: mi magyarok azonban állami és nemzeti létünket nemcsak hogy fenn tudtuk megingatlanul tartani, hanem egy hőskor nagyszerű felbuzdulásával, a halálos álból feltámadva, új erőre, virágzásra is képesek valánk mindkettőt juttatni.

Pedig a magyar nemzet, a magyar állam ezer éven át ugyancsak benne volt a világhistoria felforgató áramlatainak sodrában, sőt nem egyszer s éppen a legválságosabb korszakokban, éppen a magyar nemzet, a magyar állam képezte azoknak leginkább veszélyeztetett ütközőjét!

Szent István jobb keze, mely nemzetközi jelentőségű történeti és politikai jelleggel ruházott föl, megvédett ezer éven át minket!

Legyen áldott a Szent jobb kéz!

Legyen az éltető önbizalomnak: örök forrása, legyen a létfenntartásért küzdő, folyton megifjedő tehetségeknek serkentője egy újabb ezred éven át az az erkölcsi és politikai erőtől duzzadó tudat, hogy „a nagy világon e kívül nincsen számunkra hely!”

Mi pedig, midőn államalapító első szent királyunk emlékezetét ünnepeljük a holnaputáni nemzeti ünnepen, pillantjunk vissza ezer évünk nagy történelmére s merítsünk belőle buzdító lelkesedést a jövő küzdelmeire.

TARCZA.

Az öreg honvéd utolsó órája.

— Elbeszélés. —

Írta: Brankovics György.

Az öreg honvéd mereven nézett egy ideig a nő szeméi közé, azután halkán, csaknem öntudatlanul mondá:

— Lili!

— En vagyok!

— Lili meghalt! Régen meghalt!... ismétlé a beteg mintegy álmodozva.

— Nem halt meg, — mondá Lili közelebb lépve, a betegre mosolyogva, itt áll ön előtt, éppen úgy mint negyven évvel ezelőtt.

Lili mosolya az álmok honából visszahozta a családi életbe az öreget, felült az ágyában s kezét nyújtva mondá:

— Oh Lili, hol volt ön oly sokáig? Én hatottam tartottam!

— Ama végzetes napon megmentettek s az élet számára megtartottak a jó emberek, önnek azonban nem tudtam nyomát fölfedezni. Negyven év óta, teljes magányban a világtól elzárkózva élek Budán.

— Én sohase feledtem el Önt Lili. De a fiatalság az oda van.

— Hagyjuk a fiatalság álmait a múlt sir-jában, s legyünk a régi jó barátok.

— Legyen! Itt a kezem. Jobbkaromat Szolnoknál elvitte az ellenség ágyugolyója.

— Tudom és büszke vagyok, hogy egy olyan férfúnak rázhatom meg a kezét, aki hazájának, nemzetének a szabadságáért küzdött és vérzett.

— Száz ezren küzdöttek és ott feküsznek elfeledve a közös sirban.

— A béke angyala őrizze örök álmukat. A létküzdelmektől megkímélte őket a sors. Fabri úr nem ajándékozna meg ön egy agy szüzet néhány szép órával?

Ha képes volnék, szívesen!

— Ön beteg, engedje meg, hogy gyakran meglátogassam s leányával együtt — úgy hiszem leánya az, aki ott az ablaknál áll — ápoljam. Én gazdag vagyok, szabad, független s magányomat csak az ön kedvéért hagytam el, mihelyt tudomásomra jutott, hogy még él.

— Ha egy vén katona és egy szegény leány társaságával megelégszik, jöjjön s legyen segítségemre a nehéz sors elviselésében.

— Nekem éppen olyan kellemes lesz a vitéz szabadsághősnek és derék leányának a társasága, mint amily kívánatos volt, negyvenegy év előtt annak a reményteljes ifjúnak, az a szegény kokárdát áruló lányka.

— Beesületes szándékunk volt mindket-
 tőnknek, de a gondviselés másként intézkedett. De hiszen el akartuk temetni az ifjúság álmait.

— Csak egy pillanatra foglalkozzunk még velük. Ön akkor egy szegény, elhagyott leánykát akart magához emelni, és az a leányka bizott önben. Most szerepesere történt. Az ön leánya, egy derék fiatal embert ajándékozott meg a szívével, s ennek a fiatal embernek a családjához tartozom én is. Ismerem az akadályokat, melyek leánya boldogsága elé gördültek, talán képes lesz azokat elhárítani. Rám bizza leánya sorsát és jövőjét? Ennek a jó, ártatlan gyermeknek az élet boldogsága derítse fel s aranyozza meg az én öreg napjaimat.

Az öreg honvéd magához intette leányát. Lili megsimogatta hófehér kezével lány haját s így szólott hozzá:

— Gyermekem én szeretem magát. S ha annyira gondoskodom önről s megszerzem számára azt a boldogságot, amely után szíve eped, fog engem egy küssé szeretni?

Emma esodálkozva nézett a hozzá hajló Lilire, azután ragyogó szemekkel válaszolá:

— Nem egy küssé, hanem nagyon, teljes szívből és lélekbelül akarom szeretni s imámba foglalom amíg élek.

V.

Tizennégy nap múlt azóta, hogy Lili és Fabri négy évtized után először látták egymást. A budavári esendes palotában ezidő alatt nagy változás történt. Egy lakó költözött a palotába, Fabri Emma, akinek ifjúságától felelevenedtek a háznak megkövesedett szellemei.

A palota régi lakói, a két öreg hölgy szinte újjá született. A kedélyök megfiatalodott s az öreg honvéd leánya előkelő hölgyé alakult át, ami annál is inkább könnyen ment, mert Emmának szépsége daczára is elég alkalma volt kiművelődni, a finom társadalmi modort elsajátítani egyrészt, — másrészt pedig Lilinek — akivel vésztörténetét Pornóy Olga rég megosztotta — elég tehetség volt a leánykát úgy felruházni és felélesztetni, hogy Pornóy Ernő báró esodálkozását mindjárt az első találkozáskor fölkeltse.

Ez a pillanat végre elérkezett. Ernő báró végre meglátogatta szüleinek házában a nővérét és ifjúkori szerelmét is, midőn átlépte annak a palotának küszöbét, amelynek minden butoradarabja, minden szöglete az elmúlt ifjúság boldogságát lehelte feléje, szigorú arca mégis csak meglágyult egy küssé s a

És ma mutassuk meg Európának, a világnak, hogy a magyar nemzet azért viseltetik minden más nemzetnél nemesebb, férfiasabb ragaszkodással apostoli királyának a személyéhez, mert ezer éves alkotmányunknak, állami önállóságunknak, nemzeti létünknek szent Palládiumát szeretjük, becsüljük benne mindeneknél nagyobbra.

Éppen azért nem jobbagyi meghunyászkodással, hanem emelt fővel s felm gaztosult népfölségi öntudattal járunk trónja elé s szép aggkorának ez évfordulóján azt kívánjuk: *a Gondviselés bőséges áldása szálljon dicső ősz fejére.*

Ki életének hosszú idején egyaránt részesült örömben és gyötrelomben: ajándékul adatott éveinek még nagyszámu során, lelje meg igaz boldogságát a népei virágzó jólétében s betöltött hivatásának magasztos tudatában.

Ki nagy szívének, fenkölt elméjének fejedelmi egyensúlyát nem veszítette el sem a dicsőség magaslatán, sem az emberfölsötti megpróbáltatások sötét siralomvölgyében: merítsen erőt, az élet terhének böles és derüs viseléséhez, millió és millió magyar szívnek összhangzatos dobbanásából.

Emberi erényekkel áthevitett uralkodói esekeményeinek legyen az a legnagyobb jutalma, hogy gondolatban, érzületben összeforrtan, a modern Magyarország teljes, diadalmas kibontakozását együtt dicsőíthessük!

Éljen a király!

H I R E K.

— **Személyi hírek.** Dr. Wolfner Jakab orvos f. évi augusztus hó 14-én négy heti szabadságra ment. Ez idő alatt dr. Biró Gyula helyettesíti, aki hétköznapokon d. u. fél 1 órától 2-ig, vasárnap és ünnepnapokon reggel fél 8 órától fél 9-ig rendel. — Pohl Károly, az Ujpesti Ipartestület titkára 4 heti szabadságra ment, melyet köruton tölt el.

néma engedelmességre kárhoztatott szív, mégis csak megdobbant egy kissé.

Olga báróné csak akkor kérette a szobájába és mutatta be Pornóy Ernő bárónak a palota legújabb lakóját, Fábry Emmát, amidőn finom női érzékével észre vette, hogy Ernő báró a boldog multba ismét vissza élte magát és hogy a visszaemlékezés meglágyította a szívét.

Ettől az első találkozástól függött minden.

Emma jól tudta ezt, s mielőtt Ernő báró elé lépett, izgatottan még egy pilantást vetett a tükröbe, vajjon nem mozdult-e ki helyéről valamelyik hajszála, vajjon nem gyürődött-e össze keblén a rózsája, s ruhájának a csipkedése.

Az ajtó előtt egy pillanatra megremegett a szíve, de bátorságát csakhamar visszaadta a szerelem s az a tudat, hogy a büszke Pornóy Ernő báró ma nem volna az élők között ha atyja Fábry László őt a esatából a vállán ki nem viszi.

Megnyomta a kilincset s Lili szobájába lépett.

Ernő báró szeme felvillant s arevónásain az a derü jelent meg, melyet a szépnek látása idéz elő, midőn Emma kecses, bájos alakját megpillantotta. Még Lili se fojthatta el magában a esodálkozást, még az ő ajkán is kiröppent az „Ah” — Olga báróné pedig felkelt, megfogta Emma kezét s bemutatatta ekképpen:

— Ime bátyám, bemutatom néked a mi egyetlen fiatal barátunkat Fábry Emma kisaszonyt — bátyám Pornóy Ernő báró.

Az öreg báró meghajtotta magát, s gyönyörködve nézte néhány perzig a leánykát, azután így szólott:

— Szabad kérdenem kisaszony, a velünk barátságban vagy rokonságban lévő családok melyikéből származik?

(Vége köv.)

— **Munkaszünet felfüggesztése augusztus 21-én.** Miután Szent-István napja az idén szombatra esik és így két munkaszüneti nap közvetlenül követi egymást, a kereskedelemügyi miniszter elrendelte, hogy mindazon ipari munka, mely a kereskedelmi miniszternek mult évi június 13-áról való 28.559. számú rendelete szerint vasárnap csak délelőtt van megengedve, az augusztus 21-ére eső vasárnapon kivételesen reggel 6 órától déli 12 óráig és este 6 órától kezdve zavartalanul végezhető.

— **A F. M. K. E. közgyűlése.** A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület XXII. évi rendes közgyűlését 1904 augusztus 23-án tartja meg Breznóbánya sz. kir. városban a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. A közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére három egyesületi tag kiküldése. 3. Ügyvezető alelnök beszámolója az egyesület 1903—1904. évi munkásságáról. 4. Az elnökség 1903—1904. évi jelentése és az igazgató-választmány határozati javaslatai. 5. Az egyesület 1903. évi zárszámadása s a vonatkozó fölmentvények megszavazása. 6. Az egyesület 1905. évi költségvetésének megállapítása és esetleg a törvényhatósági választmányok kapcsolatos javaslatai. (Zólyomvármegyei választmányunk indítványa, hazafias szellemű tót olvasmányok terjesztése iránt.) 7. Egyes vármegyei és városi választmányok megalakulásának bejelentése és tudomásul vétele. 8. Az 1905. évi közgyűlés helyének meghatározása. 9. Indítványok, melyek az alapszabályok 16. §-a értelmében, a központi elnökséghez írásban beadattak. (Torók Zoltán tb. elnök indítványa, az igazgató választmányi ülések egyikének Budapesten való megtartása iránt.) A közgyűlésre az elnökség meghívja az egyesület összes alapító, örökös, rendes és pártoló tagjait.

— **Az üzletvezető lakhelye.** A kereskedelmi miniszter 25.429—904. sz. rendelete értelmében hiányzó képesítés pótlása végett alkalmazott üzletvezető gyanánt, az üzlet székhelyén kívül lakó egyén nem fogadható el.

— **Javíthat-e gépet a lakatos?** A 35.733—904. sz. kereskedelmi miniszteri rendelet szerint lakatosok gépek javításával is foglalkozhatnak és munkaegyesítés alapján és a munkaegyesítési jogkörön belül a készítményeik teljes előállításához szükséges asztalosmunkát is végezhetik, mert a lakatos- és géplakatos-ipar lényegileg azonos iparág lévén, a lakatosok gépjavitó-műhelyt is berendezhetnek.

— **Munkások bejelentése.** Bejelentési kötelezettség nem áll fenn azon munkásokra nézve, a kik a munkába lépéstől számított 8 nap mulva eltávoznak. Így szól a kereskedelmi miniszternek 1904. július 12-én 36.658. sz. a. hozott elvi határozata.

— **Ócska épületfa-raktárhoz telepengedély kell.** A kereskedelmi miniszter 1904. július 19-én 41.306. sz. a. hozott elvi határozata szerint az ócska épületfa-telepek, illetve raktárak általában az épületfa-telepek fogalma alá esnek s így létesítésükhöz iparhatósági telepengedély kell.

— **Atkölthető iparos n.m. fizet újból ipardíjat.** Valamely engedélyhez nem kötött iparüzletnek egy és ugyanazon járási iparhatóság területéhez tartozó más községbe való áthelyezése alkalmával az illető üzlettulajdonos új iparigazolmányt köteles váltani, de az ipartörvény 4. §-ában meghatározott díjak ez alkalommal nem fizetendők a kereskedelmi miniszternek 1904. július 12-én 44.524. sz. a. hozott határozata szerint.

— **A „BUR” vasut igazgatóságának a figyelmébe.** A közönség részéről számosan azon panasszal fordultak szerkesztőségünkhöz, hogy kocsijai, az ujpesti vonalon, az Arpad-ut és Hajnal-utca sarkán lévő megállónál, különösen az esteli órákban 8 és 9 óra között nagyon sokáig — 20—25 perzig állnak, úgy, hogy a közönség egy része türelmét veszítve, a kocsiról leszáll s gyalog folytatja útját az István-uti gyógyszerárig. Miután ez a hosszú álldogálás egyrészt indokolatlan, másrészt a haza vagy a fővárosba siető közönségre nézve kellemetlen, a társulatra nézve pedig káros: ezennel felhívjuk a panaszokra az igazgatóság figyelmét.

— **Szüreti ünnepély.** A Magyarországi Famunkások Szövetségének 10. számú ujpesti helyi csoportja f. évi szeptember hó

11-én az Uhl Károly-féle vendéglő helyiségében (István-ut és Jókai-utca sarok) részben saját könyvtára, részben a „Munkás-Otthon” javára az U. M. K. E. dalkarának közreműködésével dal-, világposta-, szerpentinesata és tánczezal egybekötött szüreti ünnepélyt rendez. Belépti-díj: Személyjegy 60 fillér. Családjegy 1 korona 20 fillér. Kezdeté délután 4 órakor. Kedvezőtlen idő esetén az ünnepély szeptember hó 18-án fog megtartatni.

— **Az Ujpesti Dalkör** f. hó 6-án rendezett mulatságáról elkésve bár, de örömmel értesítjük olvasóinkat, hogy az kitünően sikerült. Még lapunk tudósítója is, pedig vén gyerek már s a nikotin rég elsorvasztotta a hangszálait, annyira agyon énekelte s agyon táncolta magát, hogy nyolcz napig képtelen volt a gondolkozásra s a tollforgatásra. És így csak most számol be azzal, hogy az „Ujpesti Dalkör” Starek Henrik zenetanár karmester vezetése mellett remekül énekel, hogy az első franczia négyest 60 pár tánczolta s hogy a jelenvolt hölgyek közül a következőket sikerült feljegyeznie:

Asszonyok: Samal Józsefné, Villányi Jernőné, Weichner N.-né, Vizi Antalné, Engel Mihályné, Waldhauser Antalné, Sinabek Károlyné, Hatosy Nándorné, Seidovitz Ferenczné, Jardek Gyuláné, Brucsi Mátyásné, Nógrády Lajosné, Dögler Istvánné, Kreiszi Andrásné, özv. Weisz Mária, Zelinka Frigyesné, Emmerling Dezsóné, Hubay Gusztávné, Wiegand Viktorné, Martinovits Józsefné, Kerschen Mihályné, Latzkovits Józsefné, Szubota Istvánné, Szokolits Antalné, Grünfeld Zsigmondné, Potz Béláné, Herzog Józsefné, Birchbauer Károlyné, Kelemen Ferenczné, Okrobali N.-né, Lenkey Mártonné, Strasser N.-né, Weszeli N.-né.

Leányok: Jardek Annuska, Váczy Mariska, Samal nővérek, Villányi Irénke, Vizi nővérek, Weichner Margit, Engel nővérek, Waldhauser Vilma, Molnár Ilonka, Ugró nővérek, Zelinka Gizella, Havel Georgina, Barock Jolán, Hubay Gabika, Latzkovits Gusztika, Schafranek Ilona, Dögler nővérek, Stettina Ilonka, Merkl Hermin, Stett Irma, Kuesera Vilma, Franek Lujza, Kreiszi Francziska, Strasser Sibilla, Riedl Erzsike, Tibek Jolán, Falk Erzsé, Martinovits Jolán, Sinabek Irma, Völgyi Emília, Pampulek Borbála, Bodai Irén, Wetz Juliska, Szilágyi Mariska, Brucsi Annuska, Grünfeld Etel, Nemes Mariska, Fruin Ilona, Grünwald Róza, Weisz Ilonka, Csillag Paula, Gajdi Mariska, Weszeli Mariska, Kelemen nőv.

— **A kereskedelmi miniszter elvi határozatai** Egyes konkrét esetekből kifolyólag a kereskedelmi miniszter ipari ügyekben legutóbb a következő elvi jelentőségű határozatokat hozta: 1. Segédnek igazolás nélkül történt fölfogadása esetén a munkaadó egyetemleges kártérítési kötelezettségének megállapítása az iparhatóságok hatáskörébe tartozik. 2. Foglalkozást közvetítő ipar jogosulatlan gyakorlása esetében az egyes ügyletek ugyanannyi kihágási esekeménynek, hanem a foglalkozás-közvetítés jogosulatlan iparszerű gyakorlása által elkövetett kihágásnak teszik a tényálladékat. 3. Iparkihágási ítéletben az eltolonczolás iránti rendelkezésnek nincs helye. 4. Középületek kéményeinek a kéményseprő munkakerületekből való kivonása meg nem engedhető. 7. Rendezett tanácsu városok által az engedelemből kötött iparok gyakorlása tárgyában alkotott szabályrendeletek tárgyalása és jóváhagyása nem tartozik a vármegyei törvényhatósági bizottság közgyűlésének hatáskörébe.

— **Az inség Pestmegyében.** Pestvármegye közigazgatási bizottságának folyó évi augusztus hó 12-én tartott ülésén olvastott föl *Beniczky Lajos* alispánnak a kormányhoz intézett féléves jelentése, melyben megdöbbentő adatok vannak a pestmegyei gazdasági állapotokról, amelyek arra engednek következtetni, hogy a megyében a téli évszakban a legnagyobb inségtől lehet tartani. Főlemli a jelentés, hogy a tavaszi veteményt még eddig nem takarították ugyan be s így a szárazság káros következményeiről még nem lehet tiszta képet alkotni, de ha a termények mai állapotát és az előrehaladott időszakot tekintjük, *alig lehet remény arra, hogy a mostani szomorú állapot járulhasson.* Az ősziék s az árpa, jól átművelt jobb talajon közepes termést adott ugyan, de a szárazságra hajló földeken az eredmény igen gyönge, sőt egyes helyeken: rossz.

A tavasziak s takarmányfélék általában semmi reménytel sem bíztatnak. A takarmányt a mi kevés termelt, a jószág már nagyrészt elfogyasztotta. Az állattartó gazdákra tehát igen szomorú tél vár. A répa is kevés reményt nyújt; az erőtakarmányok ára pedig fölöttebb megdrágult. Az a körülmény, hogy *tengeri, burgonya és zöldségféle nem termelt, a lakosság ételmezésére is visszahatással lesz*, mert a háztartásban a legszükségesebb élelmiszerekről kell majd részben vagy egészben lemondani. Az általános takarmányhiány miatt az állatok áttelelése igen nagy nehézségbe fog ütközni s ez a vármegye szép fejlődésnek indult állattenyésztésére bizonyára nagy visszahatással lesz. A gyümölcsstermés kielégítő volt. Jó terméssel biztató az őszi és téli gyümölcs is, de az aszály miatt a gyümölcs nem fejlődhetik és hull. A szőlő eleinte szépen látszott, de az aszály a reménytönkretette. Mindezeket összegezve, a termésre irányuló reménység egyáltalában nem biztató. A törvényhatóság azonban rajta lesz, hogy ott a hol kell és szükséges, a bajok enyhítésére a rendelkezésre álló eszközök felhasználásával, támogatással működjenek közre. A fél-éves jelentéshez szólva, Förster Aurél kérte a közigazgatási bizottságot, hogy intézzen a jelentéssel kapcsolatosan fölterjesztést a kormányhoz az iránt, hogy a bekövetkező inség enyhítése céljából nyúljon segítség kezet a vármegye hatóságának. Nevezetesen adjon a takarmányféle és élelmiszer szállításánál vasúti tarifakézdeményeket. Kívánja a felszólaló azt is, hogy a vármegye hatósága — különösen a szövetkezetek bevonásával — tegyen intézkedéseket a burgonyának s egyéb élelmiszerek földhalmozására, hogy ezek az inség esetleges bekövetkeztével kiadhatók legyenek, s megmeneküljön a nép az élelmiszer-uzsorától. Hasonlóképpen a legerélyesebb intézkedéseket kívánja s takarmány-kivétel megakadályozására. A közigazgatási bizottság helyesleg fogadta Förster Aurél indítványát s mindezt belefoglalja a kormányhoz intézett fölterjesztésbe.

— **Járási számvevők iparhatósági munkaköre.** A „Belügyi Közlöny” 39. száma közli a magyar kir. belügyminiszternek 780.904. sz. rendelkezését, mely a vármegyék pénztári és számvevőségi teendőinek ellátásáról szóló 1902. évi III. törvényzikk értelmében szervezendő *járásai számvevői* intézményt életbeléptető utasítást tartalmazza. A rendelet 13. §-ának i) pontja közvetlenül érinti az ipari közigazgatás ügyeit is, ezért ezt a pontot szóról-szóra ide igtatjuk:

„A járási számvevő, mint a főszolgabíró előadó szakközege, a főszolgabíró felügyelete és rendelkezése alatt.

i) közreműködik a főszolgabíró iparhatósági ellenőrzése alá tartozó ipartestületek, ipartársulatok, betegsegélyező pénztárak és magán kezizálogüzletek ellenőrzésénél és kezelésének megvizsgálásánál. Megvizsgálja és záradékolja a betegsegélyező pénztárak által felterjesztendő évi zárszámadásokat és mérlegeket.”

— **Életunt.** F. hó 16-án reggel az Egvediféle szeszgyárban agyonlőtte magát Zatorzoni Iván 24 éves munkás. Öngyilkosságának oka ismeretlen. Holttestét bevitték a törvényszéki orvostani intézetbe.

— **Népkönyvtár — Ujpesten.** Az Országos magyar iskolaegyesület 334 kötet könyvet küldött az újpesti népkönyvtár számára, amivel egy igen üdvös és szükséges intézménynek szerencsésen megvetette az alapját. A népkönyvtárt mi már régóta sürgetjük, egyedül a község előjáróságától függ most már, hogy annak vezetését ügyes kezekre bízva, azt a község pénztárának minden nagyobb megterhelése nélkül fejlessze s a népművelés érdekében hasznosítsa.

— **Jubileum.** Az újpesti Türr István hadastyán betegsegélyező, temetkezési s jótékonyági egyesület f. é. augusztus hó 14-én ünnepelte meg 25 éves fennállását. Az ünnepélyt reggel zenekörmenet nyitotta meg s miután az egyesület tagjai s a megjelent társaságok az egyetemes helyiségben Maria-utca 11. sz. a. összegyűlekeztek, ünnepélyesen, zászlók alatt vonultak a róm. kath. templomba hálaadó istentiszteletre, mely után az ünnepélyen részt vett egyesület nevezetesen: az „ó-budai” és „eresii” hadastyán egyesület, az „újpesti” és „rákospalotai” Ipar-

testület, az Ujpesti „Nándor” egyesület, az „újpesti „Kossuth Lajos” nőegyesület s az újpesti önkéntes tűzoltó egyesület képviselői: Ullman Károly alparancsnok s Arany János tiszt a díszalumba irták be neveiket. Beiratkozás előtt Endre János f. öv. tanító s helyettes igazgató igen szép beszédben méltatta a Türr István hadastyán egyesület negyedszázados emberbaráti működését és hazafiságát. Délután az egyesület zenekara hangversenyt rendezett a Colosseumban, este pedig ugyanott tánczra perdült minden ifju s minden veterán. A Türr István nevét viselő hadastyán egyesületnek ez idő szerint 281 férfi s 204 nő — tehát összesen 485 tagja van. Az egyesület a lefolyt 25 év alatt kifizetett táppénzekre: 24.800 koronát, temetési járulékokra: 10.120 koronát, zenére temetési kivonulásoknál: 3480 koronát, ugyanezen zenére és templomi kivonulásoknál: 2300 koronát, összesen: 40.700 koronát, amiből átlag egy évre csak 1628 korona esik s így valószínű, hogy az egyesület szép vagyonnal és tartalékkal rendelkezik.

— **Az „Ujpesti Magyar Műkedvelők Köre”-nek,** folyó évi július hó 30-án rendezett színelőadással és világpostával egybekötött tánczvizgalmán felülfizettek: Székely Lajos 6 K, Blas József 5 K, Fuchs Antal és József, Peterle Ferencz, Schoorr Vilmos 4 K, Halasi N., Hochberger József, Springuth Hirsch, Virág György 3—4 K, Zeisler József, Grünwald József, Hochberger Vilmos, Winternitz Gyula, Dr. Ladányi Zsigmond, özv. Felsner Mórné, Schwartz Géza, Poth György, Weisz Adolf, özv. Tiroler Salamonné, Miskolczy Gyula, Blum Frigyes, Szangette István, Venetiáner Ernő, özv. Gottlieb Józsefné, Rosenfeld Samu, Ney Gusztáv, Feith Ernő, Feith József, Feith Péter, özv. Feith Atalné 2—2 K. Dr. Prokés Antal, N. N. 1 korona. összesen 79 K.

— **Elvált házastársak egyesülete.** Bécsből jelentik: Egy itteni vendéglőben tegnap tartotta alakuló gyűlését az *Elvált katolikus házastársak egyesülete.* A gyűlésen kétszáznál több ur és hölgy vett részt. Riederer Frigyes, az egyesület alapítója beszédet mondott, a melyben fölemlítette, hogy Ausztriában még akkor sem köthetnek az elvált felek ismét házasságot, ha maga a pápa oldotta föl előbbi házassági köteléküket. Egy asszony például, a kinek férjét több évi fegyházra ítélték, a pápánál is kérelmezte házasságának fölbontását. Egy pap közönytart s a pápa föl is bontotta a házasságot, de a mikor aztán az asszony ismét férjhez akart menni, ezt az állam megtiltotta neki. A katolikus házasság fölbonthatatlansága — mondotta a szónok — nem hasznos, csak szerencsétlenséget és erköletelenséget hoz az országba. Azokban az országokban, a hol váltni lehet, sokkal kevesebb a válás, mint Ausztriában. A három békítő kísérlet pedig szinte gunyolódás. (Zajos helyeslés.) Végül kérte a szónok a jelenlévőket, hogy csináljanak az egyesület céljának propagandát és ha valahol eljegyzésről hallanak, menjenek el az illető családhoz és figyelmeztessék a szülőket, hogy ne a katolikus vallás szerint tartsák meg az esketést. Ha aztán a szülők azt mondják, hogy a gyermekek nagyon szeretik egymást, akkor említsék föl, hogy éppen a szerelmi házasságok végződnek leggyakrabban válással. A beszéd után a jelenlévők megválasztották az egyesület tisztkarát.

— **A föld lakossága.** Legújabb számítások eredménye szerint több mint másfélszer millió, szám szerint 1.5 3.300.000 ember él a föld hátán, illetve azon a részen, a melyet már ismerünk. Mert vannak részei a földnek, a melyeket a civilizált, statisztikát is csináló világ tudása még nem vett a megismerés birtokába, hogy ezeken lakik-e ember, és ha lakik, mennyi, azt majd egy jóval későbbi nemzedék fiai fogják csak megtudni. A föld ismert lakott része, a melyen ez a másfélszer milliónál több ember él, összesen 144.110.600 kvadrátkilométer kiterjedése, tehát a lakott világból tíz ember jut egy-egy négyzetkilométerre. Túlszűréségtől így, legalább egyelőre, nincs mit tartanunk, de ha erősebben szaporodnak is az emberek száma, még ez se veszedelem, mert a föld egész fölülete, az eddigi számítások eredménye szerint, nem kevesebb, mint 509.950.714 négyzetkilométer. Igaz, hogy ennek a fölületnek körülbelül kétharmadrésze tenger és vannak óriási, embernek lakhatatlan területek is: de azért a szárazföldön még mindig bőségesen van alkalmas hely a terjeszkedésre és nem kell — a holdban letelepülésre való területeket keresnünk.

— **A fertőző betegségekről,** a vármegye által kiadott kimutatásban azt olvassuk, hogy Ujpesten f. é. augusztus 9-től augusztus 17-ig a ronesoló toroklob 2 esetben, — a vörheny 3 esetben, — a kanyaró 7 esetben fordult elő.

— **Ez is meghívó.** A r. kath. templom főbejárat falán van felszegezve, hogy: „Aug. hó 21. fölhívjuk ker. kath. testvéreinket *möné* nagyob számmal *jelyen* legyenek a Plébánia tanácssteremben nagy gyűlésre. Ujpest 1904. Elnökség”. (Tréfa ez vagy komoly meghívás? Szerk.)

— **Honvédelőrzési szemle.** A nem tényleges állományú újpesti és rákospalotai honvéd legénység ellenőrzési szemléje f. é. november hó 14. és 15-én fog megtartatni.

— **Az 1905. évi virilisek** névjegyzékének alapját képező kir. adóhivatali kimutatások a vármegye közigazgatási kiadóhivatalában f. é. szeptember hó 1-től 9-ig bezárólag megtekinthetők s az ellen az észrevételek szeptember hó 10-ig a megye alispánjánál beadhatók.

KÖZGAZDASÁG.

Az osztrák gyárosok kiszípolozó politikája.

Érdekes ismertetést közöl Czeizler Emil, ez a figyelemre méltó nemzet-gazdasági író a Magyar Nemzetgazda egyik utóbbi számában.

Azt írja ugyanis, hogy a tőkenélküli alapítás nálunk annyira fölkapott, hogy bizonyos üzletágokban egyáltalán ritkaságszámba megy a megfelelő tőke segítségével való üzletalapítás. A nagykereskedőket tömördek esapás érte már ebben az irányban, de még sem szervezkedtek eme abuzus ellen, ama egyszerű okból nem, mert az osztrák nagykereskedők és gyárosok évtizedeken keresztül éppen a tőkenélküli elemeket támogatják nálunk a tőkeerősebbek rovására, hogy a magyar kereskedelmet egészen a kezükben tartsák.

Az osztrák ipart, a vagyon nélkül alapított magyar kereskedői üzletek tették olyan nagygyú és hatalmassá, hogy azok ma már alig lesznek legyűrhetők.

Ezek a vagyontalan kereskedők első sorban olyan busás hasznot biztosítottak nekik a bevásárlási áraknál, — miután a vagyontalan kereskedő másokhoz nem is fordulhattott, mint eskakis az őket támogató osztrák nagykereskedőkhöz, — hogyha 3-4 év mulva fizetéseképtelenség lett is az üzleti vállalkozás vége, a gyáros már mitsem veszíthetett. Másodsorban azonban — és itt volt az osztrák gyárosok legfőbb erőssége — ha a kereskedő valamennyire megszerezte magának, a hála érzete lekötötte őt az osztrák gyárosokhoz, akiknek áruit eme tömördek sok águ kapocs révén már egészen megszokták a fogyasztók, minthogy másféle áru egyáltalán nem is került a piacra.

A magyar fogyasztó közönség pedig semmit sem tehetett az osztrák járom alól való felszabadulás érdekében. Első sorban azért nem, mert nem is igen tudott róla. Hiszen pár évtizeddel ezelőtt még nem is létezett rendszeres áruforgalmi statisztika. A milyen statisztikát pedig készítettek, az a legmélyebben őrzött hivatalos titok volt. De ha nem is lett volna titok, akkor sem érdeklődtek volna tartalma iránt, mert akkor még nagyobb volt a közgazdasági nembanomság, mint manapság, amikor már mégis sikerült, ha nem is nagy mértékben, a nagy közönség érdeklődését a vitális közgazdasági kérdések iránt felbreszteni.

Az osztrák gyárosok kiszípolozó politikáját eskakis úgy gyűrhetjük le, ha kereskedőink teljes anyagi függetlenségbe jutnak a

állító gyárossal szemben és ha áruikat csak ott vásárolják, a hol a legjobb minőséget a legolcsóbban kapják. Az ország érdekét tartja az szem előtt, a ki irtó hadjáratokat indít a tőke nélküli üzletalapítások ellen.

IRODALOM.

*A méhészeti zsebnaptár 1905. évi IV. évfolyamára. *Pataky Béla*, a Szatmármegyei gazdasági egyesület méhészeti szakosztályának előadója s Poszvák Nándor a „Gazdák Lapja” szerkesztője és kiadója a „Méhészeti zsebnaptár” 1905-ik évfolyamára hirdet előfizetést.

„Méhészeti Zsebnaptár”-unk ezen IV. évfolyama — 16-od ivnagságban, 18—20 ivnyi terjedelemben, s izléses styl-szerű czimnyomattal, vászonkötésben, legkésőbb 1904. évi október hó közepén fog megjelenni s ugy belső tartalom, mint külső kiállítás tekintetében az eddigi évfolyamokat is felülmulja. Előfizetési díja 1 korona 60 fillér, s 1 korona 35 fillér előleges beküldése esetén bérmentesen küldetik.

A megrendelések s előfizetési díjak a „Gazdák Lapja” kiadóhivatalához Szatmár-Németi „Méhészeti Zsebnaptár” jelzéssel legkésőbb folyó 1904. évi augusztus hó végeig megküldendők.

*Iparosok könyvvezetése. *Róth Jakab* miskolci gépgyári főkönyvelőnek ilyen czimű könyve ezen a héten jelent meg. A szerző becsülettel törekedett arra, hogy az előfizetési felhívásban maga elé tűztött feladatot teljesítse.

A könyv ismerteti a iparosoknak nélkülözhetetlen könyvvezetést, kalkulációt és rezszi-megállapítást; az üzleti levelezést, egyszerű nyelvezettel és formában, *gyakorlati alapon* magyarázatokkal és mintákkal teszi megérthetővé.

*Az Olesó Könyvtár új füzetei. Az Olesó Könyvtár, ez a Gyulai Pál szerkesztette jeles

gyűjtemény, amely a Franklin-Társulat kiadása, három újabb értékes füzettel gyarapodott. Az 1350—1352. számú füzet Keller Gottfried híres regényét a „Falusi Romeo és Juliá”-t közli Elek Arthur magyaros, szép fordításában. Az 1357—1358. sz. Brassai Sámuel emlékezete — ezimmel Concha Győző egyetemi tanár akadémiai emlékbeszédét tartalmazza, a melyben a múlt század egyik legjelesebb magyarjának életét, működését és jelentőségét ismerteti. Az 1353—1356. sz. füzet Sandeau Gyula egyik legjobb vigjátékát közli, „La Siegrière kisaszony”-t Bürner Sándor könyved, stilszerű fordításában. Az Olesó könyvtár egyegy száma 20 fillér. Az eddig megjelent számok teljes jegyzéke bármely könyvkereskedésben ingyen kapható.

A könyvet *Szterényi József* miniszteri tanácsos látta el bevezetéssel és *Pfliegler J. Ferencz* a miskolci iparkamara alelnöke ipartestületi elnök rengkívüli lelkes ajánlással. Ára 2 korona.

Költségvetések és hatóságokhoz intézendő kérvények mintáit közli. Az ipartörvény és a szabadalmi törvény egyes fontosabb czikkeit szószerint idézi s a budapesti ipari munkaközvetítő intézetnél szükséges eljárásra áézve is felvilágosítást ad.

Eladó ház.

Ujpesten a Lőrincz-uteza 59. számú esinos háorszobás lakház — mely a villanyos állomástól öt pereznyre van — és hozzátartozó 300 □-ól kiterjedésű telekkel együtt szabad kézből örök áron eladó. A telek 1/4 része esinosan parkirozva van, a többi része pedig jótermésű szőlővel van beültetve.

Értekezhetni: **Bogya János** ügyvédnél, **LOSONCZON.**

Zsindelylyel fedett 27 méter hosszú 5.5 széles, 3 méter magas fabódé eladó.

Rákospalota, Erzsébet-u. 4. sz.

Csödtömeg-eladás.

V. b. Szél Manó, ujpesti lakos csödtömegéhez tartozó és a csődleltár 111—999. és 1001—1040. tétel alatt összeirt 5302. kor. 68 fillérre beesült drogeria üzleti berendezés és üzleti áruk zárt verseny-ajánlat utján eladatnak.

A zárt verseny-ajánlatok, melyekhez a becsérték 10 %-a készpénzben leteendő, **1904. évi augusztus hó 27-én délutáni 4 óráig** dr. Miklós Antal tömeggondnoknál (Ujpest, **József-uteza 48.**), nyujtandók be.

A választmány a beérkezett ajánlatok felett 1904. évi augusztus 27-én határoz.

Az elárverezendő áruezkek és berendezési tárgyak valamint az árverési feltételek, melyek vevőre nézve feltétlenül kötelezők, a tömeggondnok közbenjöttével minden nap délután 3—7 óra között megtekinthetők. Ujpest, 1904. augusztus 6-án.

Dr. Miklós Antal
tömeggondnok.

Kiadó.

Arpád-ut 4. sz. házban
üzlethelyiségek lakással s
még kissebb-nagyobb laká-
sok azonnal is kiadók.

Fuchs Antal és József

kő- és könyvnyomdája

Ujpest, István-utoza 9. sz.

Ajánlkoznak a könyvnyomdai szakba vágó munkák szabatos, gyors és pontos elkészítése e a legjutányosabb árak mellett.

Elvállalják hirdapok és művek minden nyelvben, körlevelek, táblázatok, esketési, gyűlési és egyéb meghívók, gyás-jelentések, községi, ügyvédi és minden más hivatalbeli, kereskedelmi és egyetbeli nyomtatványok, szállítólevelek, falragaszok, vonalzott üzleti könyvek, folyóiratok stb. stb. a legmérsékeltebb árakon való elkészítését.